

Nota strategische visie op samenwerking

Luuk Vos
Gemeente Woudenberg
Oktober 2020

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Inleiding	2
Hoofdstuk 2. Actuele situatie samenwerking Woudenberg 2020	3
Onze samenwerking op het beleidsterrein Samenleving.....	3
Onze samenwerking binnen het Ruimtelijk/Fysiek domein	4
Onze samenwerking op het gebied van Bedrijfsvoering	5
Hoofdstuk 3. Trends & ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente Woudenberg	6
Hoofdstuk 4. Strategische samenwerking gemeente Woudenberg: Waar staan we voor en waar gaan we voor?.....	7
Onze leidende principes ten aanzien van de positie van de klant/burger.....	7
Onze leidende principes ten aanzien van bestuurlijke autonomie.....	8
Onze leidende principes ten aanzien van samenwerking in de regio Amersfoort.....	8
Onze leidende principes ten aanzien van partnerschap	8
Onze leidende principes ten aanzien van doelstellingen van samenwerkingsverbanden	9
Onze leidende principes ten aanzien van de vorm van samenwerkingsverbanden ..	9
Onze leidende principes ten aanzien van het democratische proces	9
Hoofdstuk 5. Criteria voor aangaan samenwerking	10
Hoofdstuk 6. Governance	11
Hoofdstuk 7. Slotconclusie	13

Hoofdstuk 1. Inleiding

Voor u ligt een nota waarin de strategische visie op samenwerking van de gemeente Woudenberg wordt beschreven. Deze nota borduurt voort op de visie die in 2015 door de gemeenteraad van Woudenberg is vastgesteld. Vijf jaar later is de wereld om ons heen ingrijpend veranderd. Niet alleen op het wereldtoneel, maar ook in het bestuurlijk landschap. Een steeds verder terugtrekkende landelijke overheid heeft geleid tot de overheveling van (soms grote) maatschappelijke opgaven naar lagere overheden. De gemeente vormt daarbij als eerste aanspreekpunt voor de inwoner het gezicht van "De overheid".

Lokale ambities en al dan niet opgelegde maatschappelijke opgaven (b.v. transformatie sociaal domein, energietransitie, klimaatadaptatie) vragen om een sterk lokaal bestuur met een heldere en realistische visie op de toekomst. Samenwerking vormt daarbij een instrument om als gemeente doelstellingen te realiseren. Samenwerking is daarbij een breed begrip, niet ingekaderd door vormen. Die kunnen verschillen al naar gelang het onderwerp of vrijheid om zelfstandig te kunnen kiezen.

De gemeente Woudenberg werkt al jaren samen met diverse partijen uit haar omgeving. Niet alleen met andere overheden; ook met (maatschappelijke) instellingen, ondernemers, regionale en lokale platforms en inwoners. Samenwerking is niet nieuw, maar is er altijd al geweest. We zijn al decennialang verbonden met naburige gemeenten in diverse gemeenschappelijke regelingen. De afgelopen jaren hebben we onze samenwerkingsvormen zien verbreden. Daarbij staan altijd de belangen van de inwoners en ondernemers van Woudenberg voorop.

Wij staan voor een zelfstandig Woudenberg dat ambitieus, efficiënt, en voortvarend aan de slag gaat om het beste te doen voor Woudenberg. Door onze relatief bescheiden schaalgrootte staat de gemeente dichtbij inwoners en ondernemers. Samenwerken helpt ons bij het waarborgen en verbeteren van kwaliteit, continuïteit en doelmatigheid van onze dienstverlening, maar ook aan meer gedragen en duurzamere oplossingen. Maar hoe willen wij samenwerking benaderen? Wat drijft ons? Met welke partners verbinden wij ons? Welke kaders en rollen stellen wij voor onszelf en onze partners.

Onze visie op samenwerking zoals wij die in dit document beschrijven geeft antwoord op deze en meer vragen. De visie vormt als het ware ons kompas om met een (nog) groter bewustzijn samenwerkingsrelaties aan te gaan. Voor onze samenwerkingspartners en andere belanghebbenden bieden wij helderheid over waar de gemeente Woudenberg voor staat en gaat bij het aangaan van samenwerkingsverbanden.

Bij het voorbereiden van deze nota is onderzoek gedaan naar een aantal zaken. Allereerst is de huidige nota uit 2015 onder de loep genomen. Wat is er veranderd in het maatschappelijke en bestuurlijke landschap, en hoe sluit een hernieuwde visie op samenwerking daarbij aan? Daarnaast is onderzoek gedaan naar de mate waarin capaciteit wordt ingezet voor samenwerkingen waarin we participeren.

Als bijlage bij de nota zit een excel-lijst met een compleet overzicht van alle samenwerkingsverbanden. Daarbij hebben we ons de vragen gesteld:

- Welke overleggen zijn er per domein?
- Wat is de naam van het samenwerkingsverband?
- Hoe heet het overleg gremium waaraan wordt deelgenomen?
- Wat is het doel van de samenwerking?
- Wie nemen er aan deel?
- Is er sprake van een wettelijke verplichting om samen te werken? (b.v GR-en)
- Wat is onze mate van invloed?
- Wat is de mate van het tijdsbeslag dat gemoeid is met het samenwerkingsverband?
- Heeft de samenwerking meerwaarde?
- Is er een alternatief?

Hoofdstuk 2. Actuele situatie samenwerking Woudenberg 2020

In de regio waarbinnen de gemeente Woudenberg zich bevindt, is Amersfoort de grootste dichtstbijzijnde gemeente. Samenwerken is de gemeenten in de regio Amersfoort niet vreemd. Sinds 1969 werken wij al samen binnen het Gewest Eemland en de rechtsopvolgers daarvan, en sinds enkele jaren is ook de samenwerking gezocht binnen het Bestuursconvenant Regio Amersfoort op beleidsmatige en bestuurlijke samenwerking. In dit convenant zijn de volgende gemeenten vertegenwoordigd: Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest, Woudenberg, Barneveld en Nijkerk, de laatste twee uit de provincie Gelderland.

Voor Woudenberg is daarbij lastig dat de fysiek kenmerken van de gemeente slechts beperkt overeenkomen met die van de andere gemeenten in de Regio Amersfoort en dat er dus thema's zijn die meer aansluiting vinden bij andere omliggende regio's of in deelgebieden daarvan.

Voor Woudenberg is het van belang te bepalen hoe zij zich positioneert in samenwerkingsvraagstukken en met name welke visie op samenwerking zij nastreeft in zijn algemeenheid en aansluitend hierop ook specifiek binnen het samenwerkingsverband in de regio Amersfoort.

Als gemeente Woudenberg zoeken we op veel beleidsterreinen de samenwerking. Uit het excel-overzicht in de Bijlage blijkt hoe aan die samenwerking concreet invulling wordt gegeven. Het overzicht laat zien op welke manier wij onze invloed uitoefenen binnen allerlei samenwerkingsverbanden.

Hieronder staat onze samenwerking beschreven op de drie belangrijkste pijlers: Samenleving, Ruimtelijk/Fysiek domein en Bedrijfsvoering.

Onze samenwerking op het beleidsterrein Samenleving

Sinds 1 januari 2018 is de uitvoering van de wetten binnen het Sociaal Domein ondergebracht bij Coöperatie De Kleine Schans. Hiermee kiest Woudenberg voor een unieke en vernieuwende samenwerking op lokale schaal. Binnen de Coöperatie wordt samengewerkt met een groot aantal maatschappelijke partners. Inwoners doen naar vermogen mee en zien om naar elkaar. Waar nodig komt de gemeente samen met inwoners en maatschappelijke organisaties tot collectieve en individuele oplossingen voor ondersteuning en zorg.

Achtergrond

In 2015 kwamen er taken naar gemeenten toe op het gebied van de jeugdwet, de Wmo, de participatiewet en het passend onderwijs. Voor de uitvoering van deze wetten werd regionale samenwerking gezocht, waarbij de individuele ondersteuningsbehoefte van onze inwoners leidend is en de structuur die nodig is om dit te organiseren is volgend. Hierbij was en is het uitgangspunt: lokaal wat kan, regionaal wat moet. De Regio Amersfoort is het samenwerkingsverband waarbinnen voornamelijk wordt samengewerkt. De Regio Amersfoort bestaat uit negen gemeenten: Amersfoort, Baarn, Barneveld, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Nijkerk, Soest, Woudenberg. Drie gemeenten in de Regio Amersfoort nemen door hun geografische ligging (provinciegrens) of bestuursvorm (BEL-combinatie) een bijzondere positie in.

Binnen de regio is het Regionaal Inkoop en Subsidiebureau (RISB) opgericht dat verschillende taken uitvoert met betrekking tot de inkoop en het accounthouderschap van zorg(aanbieders) en de monitoring en analyse van het zorggebruik en de zorgkosten. Dit gebeurt op basis van een regionale inkoopstrategie. In 2015 vervulde de gemeente Amersfoort de functie als gastheergemeente voor de zorgadministratie voor de regio. Inmiddels zijn Baarn, Bunschoten, Soest en Leusden hier uitgetreden en voert Amersfoort de zorgadministratie alleen nog voor Eemnes, Woudenberg en zichzelf uit.

Momenteel vindt er overleg plaats over de toekomst van de regionale samenwerking in het sociaal domein. Gezamenlijk is de ambitie ten aanzien van de regionale samenwerking verkend en unaniem is de bestuurlijk intentie uitgesproken om de samenwerking verder te willen intensiveren. Op welke terreinen en hoe dit vormgegeven gaat worden, wordt in de komende periode uitgewerkt. Hierbij zullen ook uitgangspunten als lokaal wat kan en regionaal wat moet, ter discussie worden gesteld.

Voor een aantal specifieke taken wordt, samen met alle gemeenten c.q. regio's in de provincie Utrecht, op interregionaal niveau samengewerkt. Te denken valt aan de samenwerking op het gebied van de veiligheid van kinderen en huiselijk geweld (SAVE/VT). Voor alle taken die buiten de regio Amersfoort opgepakt moeten worden, geldt dat wordt gekeken naar logische, al bestaande samenwerkingsverbanden of regio's (zoals arbeidsmarktregio's, politieregio's of regio's voor passend onderwijs).

Onze samenwerking binnen het Ruimtelijk/Fysiek domein

De Structuurvisie 2030 zet op hoofdlijnen de ruimtelijke inrichting van de gemeente uiteen. Woudenberg zet in op het verbinden, combineren en vernieuwen van haar kwaliteiten. Een groot deel van deze kwaliteiten is opgehangen aan de landschappelijke en ruimtelijke (verkeers)structuur van Woudenberg. De structuurvisie kiest voor het mogelijk maken van slimme combinaties waarin partijen, haar sectoren en haar functies samenwerken. Deze ruimtelijke kenmerken vallen niet automatisch samen met de bestuurlijke eenheid van de regio Amersfoort.

Op het gebied van het ruimtelijke domein wordt er aan de beleidskant veelal samengewerkt via regionale platforms en netwerken, die zowel een geformaliseerd als informeel karakter kennen. Voorbeelden van een meer geformaliseerde vorm van samenwerking is de Regio Amersfoort.

Met alle gemeenten die vallen onder de Regio Amersfoort is een Strategische Agenda Regio Amersfoort opgesteld (huidige looptijd tot 2022) waarin de thema's zijn vastgelegd op basis waarvan regionale samenwerking plaatsvindt. Dit zijn onderwerpen op de thema's sociaal domein, economie, toerisme, verkeer en vervoer. De gemeenteraden hebben zich verbonden aan deze agenda, maar behouden hun autonomie om al dan niet mee te doen met concrete voorstellen die voortvloeien uit de uitwerking van deze agenda.

Aan de uitvoerende kant vindt samenwerking veelal plaats door middel van uitbesteding aan een gemeenschappelijke regeling (denk bijvoorbeeld aan de RUD), aan derden of vindt samenwerking met een andere gemeente plaats.

Vanouds kenmerkt de samenwerking binnen het ruimtelijke domein zich aan de beleidskant naast kennisdelen en gezamenlijk regionaal oppakken van specifieke thema's met een tijdelijk/projectmatig karakter, ook door samenwerkingsverbanden die een overwegend informeel karakter hebben. Het thema of onderwerp gaat over de geografische grenzen van de gemeente Woudenberg heen en kunnen regionaal of provinciaal plaatsvinden. Aan de uitvoerende kant vindt samenwerking veelal plaats via geformaliseerde samenwerkingsverbanden zoals gemeenschappelijke regelingen, uitbesteding aan derden en inhuur bij buurgemeenten.

De uitvoering is lokaal gericht: onderhoud wegen, groen, reiniging, realisatie en uitvoering projecten door uitbesteding aan derden, waarbij de uitvoerende partij op zichzelf niet vanuit de lokale omgeving hoeft te komen of lokaal georiënteerd hoeft te zijn.

Steeds meer vormen van samenwerking zijn geen formele gemeenschappelijke regeling maar werken op basis van samenwerkingsovereenkomsten, convenanten en dienstverleningsovereenkomsten.

Het vraagt van Woudenberg steeds weer een afweging hoeveel solidariteitsbijdrage reëel is voor een samenwerking die belangrijk is voor het grote geheel van de regio, maar beperkt voor het directe effect in Woudenberg. Het betreft dan veelal langjarige verplichtingen.

Onze samenwerking op het gebied van Bedrijfsvoering

Op het gebied van bedrijfsvoering vindt veelal samenwerking plaats met het oog op kennisdelen en uitwisselen van beleid, ontwikkelingen op het gebied van personeel, organisatie, informatisering, bedrijfsvoering en dergelijke. Dit zijn veelal informele netwerken, platforms, die een regionale en/of landelijke samenstelling kennen.

Woudenberg werkt op het gebied van bedrijfsvoering samen met een aantal partners. Bijvoorbeeld gemeente Barneveld (uitkeringsadministratie), gemeente Leusden (salarisadministratie), gemeente Veenendaal. (ICT en vanaf 2021 belastingen)

Wij kiezen bewust voor samenwerking met gemeenten die overeenkomende strategische belangen hebben, zoals het verlagen van de kwetsbaarheid en de kosten door samenwerking, het delen van kennis, het opbouwen van een netwerk en vergroten van de ontwikkelingsmogelijkheden voor ons personeel. Kwaliteit en inhoud zijn hierbij belangrijker dan fysieke nabijheid, omdat burgers en bedrijven alleen te maken hebben met de lokale loketten en minder of geen contact hebben met de organisatie er achter.

De samenwerkingscriteria die in hoofdstuk 5 van deze nota staan beschreven zijn leidend bij onze overwegingen tot samenwerking.

Hoofdstuk 3. Trends & ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente Woudenberg

Vanuit het Rijksbeleid, gesteund door VNG en IPO, is een nieuwe trend waarneembaar, welke van Woudenberg gelegen op de grens van diverse sociaal, bestuurlijk en fysieke regio's extra instemming en keuzes vraagt. Het gaat om het feit dat vanuit diverse ministeries extra geld beschikbaar komt via de zogenaamde deals. Een samenwerking met een gezamenlijke opgave maakt kans op extra geld en aandacht van een ministerie als zo'n deal tot stand komt. Vanuit het beleidsterrein een nuttige en welkome samenwerking. Echter de eisen aan de professionaliteit van de samenwerking zijn groot en de samenwerking valt niet automatisch samen met bestaande bestuurlijke regio's.

Recent komt daarbij de trend om extra financiering en inspanning op thema's te organiseren via deals, waar dan een aparte werkorganisatie voor tot stand moet komen en aparte besluitstructuren. Het geheel moet dan voldoen aan de hoge eisen van rijk en provincie op het gebied van organisatie en verantwoording. Voorbeelden hiervan zijn de regiodeals, de woondeals en de opzet en organisatie van de Regionale Energie Strategie. (RES)

In het fysiek domein dekt de formele bestuurlijke samenwerking van de regio Amersfoort maar een klein deel van de thema's. Op thema aansluiten bij andere vormen van samenwerking vraagt echter een forse ambtelijke en bestuurlijke inspanning en -zo hebben wij bij de recente voorbeelden gezien- ook een aanzienlijke financiële investering.

Gezien de omvang en kwaliteit van de Woudenbergse organisatie zal slim en efficiënt gekozen moeten worden in afwachting van de verdere ontwikkeling (gaat het rijk door met denken en werken met deals of komt uiteindelijk toch weer meer terecht op het provinciaal niveau). Dat houdt in dat wij ons in eerste instantie inspannen in en met de regio Amersfoort, maar door deelname aan diverse informele samenwerkingen (O-gen, Salentein, Nationaal park Utrechtse Heuvelrug, Food Valley) zullen blijven bezien op welke thema's meer inspanning en samenwerking nodig is, om ook de kansen van die "deals" voor onze inwoners/ondernemers te kunnen benutten. Het vraagt daarmee extra ambtelijke en bestuurlijke inspanning en ook een basis bijdrage (financieel en praktisch) aan diverse organisaties. De ligging van Woudenberg op de grens van twee ruimtelijke eenheden (vallei en Heuvelrug) en op de grens van drie bestuurlijke samenwerkingsverbanden (Regio Amersfoort, Food Valley en U10/U16), maakt dit noodzakelijk.

Naast een basis bijdrage om deel te kunnen nemen aan de samenwerking, zal steeds een afweging plaatsvinden of deelname aan specifieke projecten en "deals" een meerwaarde heeft voor de Woudenbergse samenleving. Dat zal een afweging zijn van geld, tijd en te verwachten resultaat. (Criterium "Het moet wat opleveren")

Er zijn verschillende ontwikkelingen die de behoefte aan samenwerking vergroten. Bijvoorbeeld gericht op het vergroten van de economische positie en het bundelen van krachten van een regio. Een voorbeeld hiervan is Food Valley en de RES. Andere ontwikkelingen zijn het mondiger worden en de veranderende behoefte van burgers. Vanuit de gemeente wordt verwacht dat zij hier adequaat op inspeelt. Onder andere met behulp van digitalisering, automatisering en de ontwikkeling richting een 24-uurs economie versterkt de behoefte aan flexibele openingstijden en plaats- en tijdonafhankelijke dienstverlening. De informalisering van de maatschappij leidt tot mondiger burgers, die van de gemeente uitleg en ruimte voor inbreng verwachten. Dit stelt eisen aan processen en competenties in de gemeentelijke organisatie.

Hoofdstuk 4. Strategische samenwerking gemeente Woudenberg: Waar staan we voor en waar gaan we voor?

Onze visie is:

Wij staan voor een zelfstandig Woudenberg dat ambitieus, efficiënt, en voortvarend aan de slag gaat om het beste te doen voor Woudenberg. We hebben vertrouwen in onze inwoners, ondernemers en organisaties. Samen werken we aan een duurzame, sociale, ondernemende en veilige toekomst voor ons dorp. Een dorp waar iedereen mee kan doen, we weerbaar zijn, we omzien naar elkaar en iedereen zich thuis voelt. Inwoners ervaren de gemeente als een professionele dienstverlener en partner. Een gemeente die meedenkt, participeert, stimuleert en faciliteert.

Onze kernwaarden zijn:

(zoals verwoord in de Dienstverleningsvisie 2016-2020)

Betrouwbaar:

Onze inwoners hebben vertrouwen in de gemeente en andersom. We zeggen wat we doen EN doen wat we zeggen.

Initiatiefrijk:

Onze medewerkers en samenwerkingspartners denken mee met onze klanten en bieden maatwerk waar nodig. Zij hebben als vertrekpunt: 'ja, tenzij....'.

Open:

We laten zien wat we doen en leveren. Onze processen zijn transparant. We staan open voor (nieuwe) initiatieven en feedback en koppelen altijd terug naar de initiatiefnemer. Inwoners zijn welkom in ons gemeentehuis.

De kernwaarden bepalen zowel de interne cultuur in de organisatie en daardoor ook haar gezicht naar buiten. Kernwaarden zijn waarden, die we als leden van de organisatie delen met elkaar en die we in ons dagelijks werk van elkaar mogen verwachten. Ieder individu is uniek, maar we hebben gemeen dat we op grond van deze uitgangspunten ons werk doen.

In onze organisatie staat het resultaat centraal. Iedereen neemt zijn verantwoordelijkheid om samen met elkaar en met onze partners de bestuurlijke doelen te realiseren. Dit doen we door al doende te leren en te verbeteren.

We onderscheiden de volgende leidende principes bij samenwerking als het gaat om behartiging van onze publieke belangen:

Onze leidende principes ten aanzien van de positie van de klant/burger

De klant en burger staat voor de gemeente Woudenberg centraal. Dat zien we terug in het raad- en collegeprogramma, onze organisatievisie, en onze dienstverleningsvisie. Het is dan ook van groot belang om de positie van de klant en burger helder voor ogen te houden bij de samenwerkingsvraagstukken.

Conclusie: *We geloven er in dat we samen met de inwoners, ondernemers en organisaties van Woudenberg beter kunnen zorgen voor een veilig, sociaal en leefbaar Woudenberg. We willen dat iedereen zich thuis voelt in ons dorp en de gemeente ziet als professionele partner. Daarom realiseren wij onze ambities samen met burgers, (commerciële) organisaties en andere overheden.*

Onze leidende principes ten aanzien van bestuurlijke autonomie

Voor Woudenberg speelt er geen ontwikkeling op het gebied van bijvoorbeeld herindeling of andere ingrijpende samenwerkingsvormen. De gemeente Woudenberg beschikt over de mogelijkheid om zelfstandig de taken, ambities en ontwikkelingen uit te voeren en te kunnen realiseren. Wij blijven sturen vanuit eigen kracht en blijven voortdurend in gesprek met onze regionale partners en buurgemeenten om antwoord te kunnen blijven geven op onze huidige en toekomstige taken.

Conclusie: *Samenwerking vindt voor ons plaats op vrijwillige basis, gericht op het vergroten van eigen slagkracht.*

Onze leidende principes ten aanzien van samenwerking in de regio Amersfoort

Vanuit Woudenberg wordt er met verschillende gemeenten en partners samengewerkt. De keuze voor gemeenten waarmee regionaal samengewerkt wordt is daarbij veelal ingegeven door opgelegde kaders, zoals bijvoorbeeld de WGR-regio waarbij we door het Rijk zijn ingedeeld. Hieronder vallen de thema's:

- Veiligheid (VRU)
- Afvalverwijdering (AVU)
- Arbeidsvoorziening (RWA)
- Milieu (RUD)
- GGDrU

We participeren actief in de bestuursregio Amersfoort en zijn betrokken bij de uitvoering van de Strategische Agenda Regio Amersfoort. Op thema's zoals educatie (middelbaar onderwijs) en maatschappelijke instituties (arbeidsvoorziening) heeft Woudenberg een duidelijke en natuurlijke bestuurlijke relatie met (de regio) Amersfoort. Terwijl de landschappelijke, recreatieve, water, economische, woningmarkt en ook de sociaal-religieuze relaties in het verleden en de toekomst veel meer samenvallen met Vallei en Heuvelrug.

Conclusie: *Daar waar samenwerking verplicht wordt opgelegd is de provincie Utrecht/regio Amersfoort onze natuurlijke samenwerkingspartner. Daar waar samenwerking niet verplicht is opgelegd, bepalen inhoud/onderwerp/kwaliteitscriteria de keuze voor samenwerking.*

Onze leidende principes ten aanzien van Partnerschap

De inhoud en het onderwerp bepalen in onze ogen met wie het best samengewerkt kan worden. Zo zijn bijvoorbeeld de partners voor samenwerking op het gebied van decentralisaties, niet per definitie de partners voor samenwerking op andere gebieden. Dus geen exclusiviteit voor een bepaald samenwerkingsverband.

Conclusie: *Dit houdt voor ons onder andere in dat wij bij het aangaan van een samenwerkingsverband kiezen voor een lange termijn samenwerking. Wij vinden het belangrijk om stabiele samenwerkingsrelaties te ontwikkelen, waarbij sprake is van een gedeeld belang en gedeelde verantwoordelijkheid. Maar ook waar het gaat om kortdurende samenwerkingsvormen, bijvoorbeeld bij opdrachtgever en opdrachtnemerschap wordt waarde gehecht aan betrouwbaar partnerschap. Rekening houdend met de context en de aard van de samenwerking.*

Onze leidende principes ten aanzien van de doelstellingen van samenwerkingsverbanden

Het doel wat er met samenwerking kan of moet worden bereikt is uiteenlopend en verschillend van aard. Hierbij kan gedacht worden aan het delen van kennis en/of expertise tot het organiseren van een grotere omvang (bulk), waardoor de eerder genoemde criteria kunnen worden bereikt. Dit zal afhangen van de vraag of situatie die op dat moment aan de orde is en dit zal voorafgaand in het proces van samenwerking duidelijk uitgewerkt moeten zijn. Bij samenwerkingsverbanden wordt gekeken naar de meerwaarde van samenwerking op specifieke onderwerpen. Schaalvoordelen en efficiencyvoordelen zijn ijkpunten bij het bepalen van meerwaarde van samenwerking. Het uiteenvallen van een samenwerkingsverband is een risico voor een gemeente met een relatief bescheiden omvang als Woudenberg.

Conclusie: *De gemeente Woudenberg kiest er voor om bij het aangaan van samenwerkingsverbanden te kijken naar de meerwaarde door te toetsen aan schaal- en efficiencyvoordelen.*

Onze leidende principes ten aanzien van de vorm van samenwerkingsverbanden

Er zijn privaat en publiekrechtelijke vormen denkbaar met betrekking tot de samenwerking. Binnen Woudenberg wordt er in verschillende formele en informele samenwerkingsverbanden gewerkt. Het doel is leidend, de vorm waarin is daaraan volgend en ondersteunend.

Conclusie: *Het is voor ons van belang dat de vorm volgend en ondersteunend is aan het te bereiken doel. Het doel staat dus centraal en de vorm is hiervan een logisch gevolg.*

Onze leidende principes ten aanzien van het democratisch proces

De democratische legitimatie van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden is van groot belang. De gemeenteraad geeft als hoogste orgaan invulling van die legitimatie door het stellen van kaders en het houden van toezicht op uitvoering door het college binnen de vastgestelde kaders. Het college legt zowel mondeling (bijvoorbeeld beantwoording van vragen tijdens raadsvergaderingen) als schriftelijk (bijvoorbeeld door het geven van inzicht in stukken die betrekking hebben op verbonden partijen) verantwoording af aan de gemeenteraad. De democratische legitimatie is daarbij deels wettelijk vastgelegd in de gemeentewet (als het gaat om toetreding tot bepaalde soorten samenwerkingsverbanden).

Formele samenwerkingsverbanden, zoals gemeenschappelijke regelingen, leggen zelf middels hun P&C-cyclus verantwoording af aan de deelnemers van die regeling. Het college toetst of de uitvoering geschiedt binnen de kaders, de gemeenteraad controleert het college. Daarnaast zijn in Woudenberg een aantal raadsleden als accounthouder gekoppeld aan een gemeenschappelijke regeling. Zij fungeren daarmee als aanspreekpunt voor collega-raadsleden binnen de gemeenteraad. Daardoor wordt de informatieachterstand, die raadsleden vaak hebben ten opzichte van het college, verkleind. Accounthouders filteren uit de informatie die zij krijgen, de punten die belangrijk zijn voor de gemeenteraad om grip te houden op samenwerkingsverbanden/verbonden partijen.

Tot slot legt het college zelf middels de eigen P&C-cyclus periodiek verantwoording af over de meest bestuurlijk relevante samenwerkingsverbanden. Telkens zal daarbij een financiële afweging (middelen/beschikbaar stellen capaciteit) moeten plaatsvinden.

Conclusie: *De gemeenteraad stelt als hoogste orgaan kaders voor het aangaan van intergemeentelijke samenwerking en houdt toezicht. Zij controleert daarbij of het college handelt binnen de gestelde kaders en bewaakt de democratische legitimatie van deelname aan een samenwerkingsverband.*

Hoofdstuk 5: Criteria voor aangaan samenwerking

In de eerste visienota over strategische Samenwerking (2015) is een aantal criteria voor samenwerking opgenomen. Deze criteria zijn na vijf jaar onderworpen aan een evaluatie. De conclusie is dat de onderstaande criteria nog steeds actueel en leidend zijn bij de keuzes voor het al dan niet aangaan van samenwerking.

Wij hanteren bij samenwerking de volgende voor Woudenberg belangrijke criteria:

- **Kwaliteit:**
de mate waarin kwaliteitsverbetering en/ of optimaliseren van de dienstverlening en/of(beleid)producten bereikt kan worden.
- **Effectiviteit:**
de mate waarin producten en/of diensten effectiever uitgevoerd of geleverd kunnen worden (prestatieafweging).
- **Efficiency:**
de mate waarin efficiency in processen en/ of dienstverlening bereikt kan worden.
- **Continuïteit:**
de mate waarin kwetsbaarheid verminderd en continuïteit gewaarborgd kan worden.
- **Betrouwbare partner:**
bij het aangaan van een samenwerkingsverband wordt gekozen voor een langere termijn samenwerking. Ontwikkelen van een stabiele samenwerkingsrelatie, waarbij sprake is van een gedeeld belang en gedeelde verantwoordelijkheid.
- **Democratische controle:**
richt zich in ieder geval op:
 - a. Informatievoorziening gericht op besluitvorming over de samenwerkingsstructuur.
 - b. Proactieve informatievoorziening aan de raad over politiek/bestuurlijk relevante ontwikkelingen binnen samenwerkingsverbanden en
 - c. rechtstreekse informatievoorziening door/namens Algemeen Bestuur samenwerkingsverbanden (aanstuurbaarheid).
- **Kosten:**
de mate waarin door middel van samenwerking een financieel voordeel kan worden behaald. (kostenverlaging)
- **Resultaat voor de inwoners:**
de mate waarin het samenwerkingsverband bijdraagt aan het bereiken van positieve maatschappelijke effecten voor de inwoners.
- **Lange termijn oriëntatie:**
de mate waarin sprake is van samenwerking op langere termijn.
- **Impact op de ambtelijke organisatie:**
het effect van het samenwerkingsverband op de achterblijvende (rest van de) organisatie.

Door deze criteria te wegen en te toetsen in het voortraject bij de verkenning van een samenwerkingsverband, wordt bekeken en uitgewerkt in welke mate dit meespeelt en wat de overwegingen zijn voor ons om tot samenwerking over te gaan. De criteria geven uiting en vorm aan de visie waar wij als gemeente voor staan op het gebied van samenwerkingsvraagstukken.

Conclusie: *Toetsing aan deze criteria geeft inzicht wat de beoogde samenwerking oplevert. Daarnaast willen wij als gemeente ook iets brengen binnen de samenwerking. Dat kunnen diverse zaken zijn, zoals het brengen van kennis en kunde, maar ook het voeren van regie op een samenwerkingsverband zien wij als onze rol en verantwoordelijkheid.*

Hoofdstuk 6: Governance

	Oprichtingskader	Sturingskader	Financieel kader
Gemeenteraad	De gemeenteraad stelt kaders en geeft toestemming voor deelname aan een verbonden partij	De gemeenteraad wordt gefaciliteerd in het uitoefenen van de kaderstellende en controlerende rol bij Verbonden partijen	De gemeenteraad stelt uitgangspunten en richtlijnen op die worden gehanteerd als financieel kader.
College	Het college besluit tot deelname aan een verbonden partij en maakt hierbij gebruik van het afwegingskader zoals is opgenomen in de bijlage	Het college zorgt voor een duidelijke uitvoering van de eigenaars- en opdrachtgeversrol	Het college draagt zorg voor de uitvoering en naleving van de gekozen uitgangspunten en richtlijnen.
Organisatie	De ambtelijke adviseurs ondersteunen en adviseren het college bij het voorstel tot deelname	De ambtelijke adviseurs zorgen voor eenduidige ondersteuning en advisering over Verbonden partijen	De ambtelijke adviseurs doen een financieel advies aan de hand van de opgestelde richtlijnen en uitgangspunten.

Bij het aangaan van een deelname worden heldere en eenduidige afspraken gemaakt over de taken en bevoegdheden van alle betrokken partijen. De afspraken worden (verplicht) vastgelegd in statuten en/of samenwerkingscontracten. De rol van de bestuurlijke en ambtelijke functionarissen dient duidelijk te zijn en vrij van mogelijke (schijn van) belangenverstrengelingen in welke vorm dan ook.

Uitgangspunten rol gemeenteraad:

- Raadsleden kunnen geen deel uitmaken van het bestuur van een verbonden partij. Daarmee wordt geborgd dat zij de bestuurlijke taken van het college beter kan controleren en geen belangenverstrengeling ontstaat. De gemeenteraad stelt kaders en besluit over deelname aan een Verbonden partij.
- De gemeenteraad wordt betrokken bij het voornemen bij deelname aan een Verbonden partij.
- De gemeente Woudenberg neemt alleen deel in een Verbonden partij die taken uitvoert met een publiek belang. De gemeenteraad wordt bij ieder voornemen tot deelname gevraagd een oordeel te vormen over de vraag of de activiteiten die de Verbonden partij voor de gemeente Woudenberg gaat uitvoeren wel bij het publieke belang horen.
- De gemeenteraad wordt betrokken bij het afwegingsproces bij het aangaan van een relatie met een verbonden partij.
- De gemeenteraad stelt kaders bij een concreet besluit tot deelname. Hierbij kan de gemeenteraad aandacht besteden aan algemene uitgangspunten en aan de manier waarop de gemeenteraad betrokken en geïnformeerd wil worden. Hierbij kan de gemeenteraad bijvoorbeeld aanvullende eisen stellen aan de te leveren prestaties en de rapportage hierover.
- De gemeenteraad verleent toestemming voor deelname aan een Verbonden partij. Nadat de gemeenteraad zijn toestemming heeft verleend, beslist het college over deelname aan de Verbonden partij.
- De gemeenteraad kan accounthouders aanstellen die vanuit hun rol als raadslid fungeren als aanspreekpunt voor zowel het samenwerkingsverband als overige raadsleden.

Uitgangspunten rol college:

Het college doet het voorstel tot deelname en maakt daarbij een goede afweging op onderstaande onderwerpen:

- Doel en motivering om verbonden partij aan te gaan.
- Rechtsvorm van de Verbonden partij.
- Vertegenwoordiging vanuit de gemeente Woudenberg
- Financiële aspecten: zijn de financiële risico's in kaart gebracht en voldoende onderbouwd?
- Juridische aspecten: voldoet de verbonden partij aan wet- en regelgeving?
- In het afwegingsproces dient nadrukkelijk aangetoond te worden dat de gekozen rechtsvorm de voorkeur geniet. De keuze voor een bepaalde rechtsvorm is niet zwart-wit. Andere zaken dan het doel c.q. de primaire taak van een Verbonden partij kunnen de keuze voor een bepaalde vorm beïnvloeden, zoals fiscaliteit, wensen van andere deelnemers of een al bestaande situatie.
- De gemeente participeert uitsluitend in privaatrechtelijke rechtsvormen indien de betreffende taak niet vanuit een publieke rechtsvorm kan worden uitgevoerd. Van belang is of de overheid een vergelijkbaar resultaat kan bereiken door de publiekrechtelijke regeling te gebruiken.

Ten aanzien van de gekozen rechtsvorm zal bijzondere aandacht moeten zijn voor:

- mogelijkheid tot democratische controle en beïnvloeding;
- adequate controle en verantwoording en openbaarheid van bestuur;
- effectieve en doelmatige verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen gemeente en de betreffende organisatie;
- terughoudend omgaan met gemeentelijke vertegenwoordiging in privaatrechtelijke samenwerkingsvormen waarin zij deelneemt.

Het college gaat de relatie met een samenwerkingspartner aan:

- nadat de gemeenteraad toestemming heeft verleend (indien dit wettelijk verplicht is);
- nadat de Gedeputeerde Staten van de provincie het besluit tot deelname heeft goedgekeurd. Deze goedkeuring kan overigens slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang;
- Nadat de gemeenteraad over de voorgenomen samenwerking geïnformeerd is (indien er geen sprake is van een wettelijk vereiste toestemming).

Uitgangspunten rol ambtelijk apparaat

De ambtelijke adviseurs ondersteunen en adviseren het college bij het voorstel tot deelname. Advisering vindt plaats op basis van de onderstaande kaders:

- Elke verbonden partij van de gemeente Woudenberg heeft een inhoudelijk beleidsmedewerker als aanspreekpunt.
- De inhoudelijk beleidsmedewerker is als ambtelijk adviseur verantwoordelijk voor het in positie brengen en houden van de gemeente voor wat betreft besluitvorming met betrekking tot de betreffende verbonden partij.
- De inhoudelijk beleidsmedewerker ondersteunt het bestuur met informatieverstrekking, advisering en onderhoudt contact met de verbonden partij.
- De advisering op Verbonden partijen door ambtelijk adviseurs vindt plaats op een eenduidige manier.
- De ambtelijk adviseur voorziet het college van adviezen op bestuurlijke (vergader)stukken. In integrale adviezen verbindt de ambtelijk adviseur het eigenarenbelang en het opdrachtgeversbelang. Daarnaast adviseert de adviseur de bestuurders in relatie tot de informatieplicht. Er is een ambtelijke financiële co-adviseur die per verbonden partij meekijkt en voorstellen toetst op financiële consequenties.
- Om te komen tot kwalitatieve adviezen staan de ambtelijk adviseurs waar nodig in contact met de verbonden partij, (sub)regionale en lokale collega's. De ambtelijk adviseur richt zich daarbij hoofdzakelijk op het belang van de gemeente.

Hoofdstuk 7: Slotconclusie

Alles overwegend zien we dat samenwerking, al dan niet opgelegd vanuit het Rijk of noodzakelijk door organisatorische, personele en/of beleidsinhoudelijke redenen of qua ontwikkelingen in de regio, steeds meer toeneemt en ook voor ons als gemeente een steeds belangrijker rol speelt. In onze visie op samenwerking staan de resultaten voor de inwoners voorop. Kwaliteit, effectiviteit, efficiency, continuïteit en gevolgen voor de strategische positie van de gemeente zijn criteria waarop wij onze samenwerkingen beoordelen. Daarbij wordt door ons ook rekening gehouden met de democratische controle op de samenwerkingsverbanden en de kosten. Ten slotte vormen gelijkwaardigheid, betrouwbaar partnerschap en vertrouwen de basis waarop wij een samenwerkingsrelatie willen ontwikkelen en aangaan.

Door samen te werken kunnen we als gemeente onze taken, doelen en ambities realiseren en nieuwe ontwikkelingen ter hand nemen. We staan dichtbij onze inwoners en ondernemers en stellen hun belangen centraal. Daar waar samenwerking eraan bijdraagt om dat beter te kunnen doen, zoeken we actief de samenwerking in de regio en met partners op.

Het excel-overzicht laat per samenwerkingsverband zien of er een goede balans is tussen inzet en resultaat. (Doen we de goede dingen aan de juiste overlegtafels)

Conclusie:

Wij staan voor een zelfstandig Woudenberg dat ambitieus, efficiënt, en voortvarend aan de slag gaat om het beste te doen voor Woudenberg. Samenwerken helpt ons bij het waarborgen en verbeteren van kwaliteit, continuïteit en doelmatigheid van onze dienstverlening, maar ook aan meer gedragen en duurzame oplossingen. Daarbij laten wij ons leiden door onze kernwaarden Betrouwbaar, Initiatiefrijk en Open.

We geloven erin dat we samen met de inwoners, ondernemers en organisaties van Woudenberg beter kunnen zorgen voor een veilig, sociaal en leefbaar Woudenberg. We willen dat iedereen zich thuis voelt in ons dorp en de gemeente ziet als professionele partner. Daarom realiseren wij onze ambities samen met burgers, (commerciële) organisaties en andere overheden.

We werken samen op vrijwillige basis, gericht op het vergroten van eigen slagkracht.

Daar waar samenwerking verplicht wordt opgelegd is de provincie Utrecht/regio Amersfoort onze natuurlijke samenwerkingspartner. Daar waar samenwerking niet verplicht is opgelegd, bepalen inhoud/onderwerp/kwaliteitscriteria de keuze voor samenwerking

Wij vinden het belangrijk om stabiele samenwerkingsrelaties te ontwikkelen, waarbij sprake is van een gedeeld belang en gedeelde verantwoordelijkheid. Bij het aangaan van samenwerkingsverbanden kijken we naar de meerwaarde door te toetsen aan schaal en efficiencyvoordelen. De gemeenteraad stelt daarbij de kaders, houdt toezicht, controleert of het college handelt binnen de gestelde kaders, en bewaakt voortdurend de democratische legitimatie van deelname aan samenwerkingsverbanden.

Bijlage: Excel-overzicht samenwerkingsverbanden gemeente Woudenberg